

Mano mama buvo ištekinta devynerių. Sunku tai iš-
tarti. Man gėda šitai sakyti. Lyg įteisinčiau. Todėl apie tai
nekalbu. Jai buvo devyneri, o mano tėvui dvidešimt septy-
neri. Tada tokia situacija nebuvo neįprasta. Bet nemanau,
kad dėl tokio įprasto dalyko mano mamai buvo lengviau.
Kad padėjo jai jaustis kitaip, kai buvo priversta palikti savo
tėvus ir pradėti lytinį gyvenimą su svetimu suaugusiu vyru.

Negaliu pykti ant savo tėvo, kad jis elgėsi taip, kaip
buvo įprasta. Tačiau kai pagalvoju apie tą mažą mergaitę,
kokia mama buvo, man kyla netgi daugiau motiniškų jaus-
mų nei savai dukrai. Galvodama apie ją susimąstau, kad jei
galėčiau mamą išgelbėti, išgelbėčiau ir save. Jei išgelbėčiau
ją, išgelbėčiau ir savo dukrą.

Mamai buvo dvylika, kai ji pagimdė Marijamą. Mano
širdis kraujuoja dėl abiejų. Dvylikametė su kūdikiu glėbyje.
Kūdikis dvylikametės glėbyje, ji turi vaikelį apsaugoti.

Nežinau, kas dėjosi mamos viduje, bet manau, kad ji
stengėsi negalvoti ir nejausti. Tai vienintelė išėitis. Dvylika-
metė su kūdikiu glėbyje. Kam mes jai buvome reikalingos?

Mama anksti tapo našle. Kai tėvas mirė, ji buvo trisde-
šimt septynerių metų septynių vaikų mama. Tai, kad vyro
neliko, nieko itin nepakeitė. Jis ilgai sirgo. Galbūt mamai jis
buvo tapęs dar vienu vaiku. Nežinau. Mama apie jį nekal-
bėdavo. Ji nešnekėdavo apie vyrus. Visų mūsų vestuvinė-

se nuotraukose stovi tiesi, išdidi nuotakos motina, tačiau niekada nesišypso. Jos supratimu, vyrai ir santuoka buvo būtina blogybė. Gal net ne tai, o neišvengiamas šūdas.

Mano mama. Kiek ji prisikentėjo per revoliuciją. Galima manyti, kad moteris, pagimdžiusi septynias dukras, turėtų būti palikta ramybėje. Nėra sūnų, kuriuos tektų išsiųsti į karą. Jokių sūnų, kurių tektų gedėti. Bet atėjo kitoks dešimtmetis, o gal mes buvome kitokios moterys. Mes kovojome gatvėse, o mama naktimis nemiegodavo, laukdavo ir verkdamas vaikščiodavo pirmyn atgal.

Kelios savaitės. Pusmetis. Keleri metai. Ar yra koks skirtumas? Nesu įsitikinusi. Laiko atžvilgiu skirtumas yra, šitai suprantu. Tačiau ar šią akimirką laiko atkarpa svarbi? Kam man laikas? Ligos laikas. Vienatvės laikas. Mirties laukimo laikas. Ką su juo veikti, jei nekuri ateities? Nežinau. Manau, kad galbūt todėl ir nežinau. Gal kaip tik todėl šitai atsitiko būtent man, gal kaip tik todėl vėžys pasirinko mane — nes nežinau, ką su juo veikti. Nes nežinau, ką daryti su gyvenimu.

Neišveriu būtent šios minties.

Atsistuju ir paimu telefoną. Suspaudau numerį. Vientelę, kuriuo galiu paskambinti.

— *Alio?!*

Įsivaizduoju ją. Ji atsisėdo ant taburetės šalia telefono ir prieš pakeldama ragelį giliai atsiduso. Galvoja, kad išgirs blogą žinią. Gindamasi pasiruošia ją priimti.

— *Salam, maman.**

Aš susitvardžiusi nuryju gumulą, kad užgniaužčiau tai, kas nori prasiveržti.

— Nahida? Nahida, čia tu? Ar kas atsitiko? Viskas gerai?

— Gerai. Labai gerai. Aš... tiesiog jūsų pasiilgau.

— Toks gyvenimas, Nahida. Toks gyvenimas.

* Arabiškas pasisveikinimas musulmonų šalyse. *Ramybė su tavimi, mama.* (Čia ir kitur vert. past.)

Akimirką abi tylime, paskui ji kaip visada ima pasakoti. Apie kaimynus, apie pomidorų kainas, savo reumatizmą. Aš klausausi. Toks pat pokalbis kaip aną savaitę. Lygiai toks pat kaip visi ankstesni. Jo niekaip nepaveikė ši diena. Išskyrus tai, jog aš spaudžiu veidą į pagalvę, kad nepratrūkčiau raudoti.

— Nahida, tu dar ten?

Žinau, kad mano balsas užlūš, todėl padedu ragelį. Mama pamanyt, kad pokalbis nutrūko kaip daugelį kitų kartų per visus tuos metus. Kai paskambinsiu kitą kartą, ji apie tai jau bus pamiršusi.

Buvo jau pradėję temti, kai aš galiausiai vėl paėmiau telefoną. Nežinau, kaip išsirinkau, kam skambinti, ir kodėl surinkau būtent Zahros numerį. Vis dėlto paskambinau ir labai gerai pasijutau. Taip gera kam nors papasakoti ir girdėti, kad ir kitas verkia. Taip gera žinoti, kad ji nusiminė, kad jai trūks manęs. Gera išgirsti, kad būtent taip reikia reaguoti. Kad galima taip reaguoti. Valandėlę tylėdama klausiausi jos ašarų, o paskui ėmiau Zahrą guosti:

— Nieko baisaus. Mano gyvenimas nebuvo blogas.

Mudvi nutilome. Nežinojome, ar tai tiesa. Nieko nesaikėme. Tiesiog klausėmės viena kitos tylėjimo ir to pakako.

— Aramai pasakei?

Aš papurčiau galvą.

— Alio?

— Atsiprašau. Nepasakiau. Nei jai, nei kam kitam.

Girdžiu, kad ji linkteli.

— Nori, kad aš pasakyčiau?

Atsidūstu iš palengvėjimo.

— Taip. Taip. Ačiū. Galėsi?

— Nežinau.

Tiesą pasakius, ko galima reikalauti iš žmonių? Spėju, kad visko. Čia ir dabar galiu pasinaudoti visomis paslaugomis. Iki paskutinės.

— Būsiu dėkinga, jeigu tu tai padarysi. Būk gera.

Girdžiu, kad Zahra vėl verkia. Tačiau jai teks tai padaryti, kaip nors teks.

— Atvažiuoju, — pasakė ji ir mes baigėme pokalbį.

Paskui atsiguliau ant nugaros. Užsimerkiau. Kelios savaitės, pusmetis, keleri metai. Dabar turiu tiesiog pagulėti užsimerkusi.

*

Jos tikrai atvažiavo — mano draugės, visos. Guliu ant sofos ir pusiau prasimerkusi stebiu visas. Jos neprieštarauja. Kalba nedaug. Rymo pasirėmusios smakrus. Kartais pažvelgia viena į kitą ir papurto galvą. Lėtai, keistai. Kaip žmonės daro, kai skausmas didesnis, nei atrodo. Kai vienas skausmas atstoja visus. Žinau, ką jos galvoja. Mes tiek daug netekome. Jau tiek daug. Kodėl turime netekti dar. Kodėl turi atsitikti šitaip, kad prarastume dar daugiau. Sutinku su jomis. Jos nemato, nes nedrįsta žiūrėti į mane, tačiau aš guliu prasimerkusi ir lygiai taip pat purtau galvą. Taip keistai. Kai vienas skausmas atstoja visus.

Čia sėdi Zahra, Leila, Anė ir Firozaha. Visos čia. Draugės atvyko iškart, per valandą. Nespėjau net atsimerkti, kai visos susirinko. Mąstau apie savo užrašus krepšyje. Kurie atskleidžia mano vienatvę. Galvoju, kad noriu juos parodyti ir pasakyti: „Kodėl atvykote tik dabar? Kodėl ne anksčiau, kai buvau vieniša?“ Tačiau nežinau. Tuo pat metu kyla mintis, kad turėčiau viską suplėšyti į tūkstančius skutelėlių. Nes niekada nebuvo viena. Ar kaip? Nežinau. Kas yra vienatvė? Kai norėjosi pramogų ar kai mirsi? Galbūt niekada nebuvo vieniša.